

TENIS STOŁOWY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Sport osób niepełnosprawnych zaistniał już ponad 100 lat temu. Pierwszą informację o udziale osób niepełnosprawnych w publicznych zawodach umieścić „Times” w 1880 r. Wzmianka ta dotyczyła dwóch biegaczy po amputacji kończyn dolnych startujących z drewnianymi protezami w miejscowości Newmarket Heath. W 1888 r. w Berlinie pojawił się pierwszy klub sportowy dla osób niedosłyszących.

Sport dla ludzi z dysfunkcją narządu ruchu rozwinął się po II wojnie światowej, głównie za sprawą sir Ludwiga Guttmanna, którego uważa się za prekursora idei paraolimpijskiej. Wprowadzał on w swoim ośrodku dla paraplegików w Stoke Mandeville różne formy ruchu i sportu. W 1948 r. odbyły się I Igrzyska Paraplegików w Stoke Mandeville, zorganizowane tego samego dnia, co igrzyska olimpijskie w Londynie. Nowe podejście traktowało sport jako najważniejszą część zaradczego leczenia i całkowitej rehabilitacji osób niepełnosprawnych. W 1960 r., z inicjatywy Guttmanna, odbyły się pierwsze Letnie Igrzyska Paraolimpijskie w Rzymie. Zawody te przeprowadzono bezpośrednio po igrzyskach olimpijskich, na tych samych obiektach. Od tego czasu igrzyska paraolimpijskie są organizowane cyklicznie, co cztery lata, parę tygodni po zakończeniu igrzysk olimpijskich. W 1989 r. został powołany Międzynarodowy Komitet Paraolimpijski (IPC).

Polacy po raz pierwszy pojawili się na igrzyskach paraolimpijskich w 1972 r. w Heidelbergu, gdzie wywalczyli 33 medale. W 1998 r. został utworzony Polski Komitet Paraolimpijski (PKPar).

W programie igrzysk paraolimpijskich tenis stołowy jest od samego początku, czyli od paraolimpiady w Rzymie, która odbyła się w 1960 r. W 1976 r. na igrzyskach paraolimpijskich wprowadzono graczy stojących po amputacjach i z innymi schorzeniami narządu ruchu, a w 1980 r. zawodników z porażeniami. W 1982 r. odbyły się pierwsze mistrzostwa świata dla wszystkich niepełnosprawnych graczy w tenisa stołowego. Te wydarzenia skłoniły wszystkie komitety i organizacje do rozważań nad stworzeniem klasyfikacji graczy, co później doprowadziło do utworzenia jednego komitetu tenisa stołowego osób niepełnosprawnych. Podczas igrzysk paraolimpijskich w 1992 r. w Barcelonie po raz pierwszy na paraolimpiadzie można było obserwować rywalizację w kobiecym tenisie stołowym.

Tenis stołowy uznano za pioniera sportu m.in. w łączeniu wszystkich klas niepełnosprawności oraz popularności tej formy aktywności wśród niepełnosprawnych. Obecnie tenis stołowy paraolimpijski jest w strukturach Światowej Federacji Tenisa Stołowego (ITTF) jako ITTFPTT – International Table Tennis Federation – Para Table Tennis.

W Polsce zawody dla zawodników niepełnosprawnych zaczęto rozgrywać w połowie lat 50. Kadra niepełnosprawnych w tenisie stołowym została utworzona w 1990 r.

Zgrupowanie polskiej kadry osób niepełnosprawnych w tenisie stołowym

Do tej pory Polacy w tenisie stołowym na igrzyskach paraolimpijskich zdobyli 26 medali (9 złotych, 10 srebrnych, 7 brązowych). Multimedalistką igrzysk jest Natalia Partyka, która ma na swoim koncie 8 medali, w tym aż 5 złotych. Natalia jest również zawodniczką kadry narodowej osób pełnosprawnych. Poza startami na paraolimpiadzie jest także trzykrotną uczestniczką igrzysk olimpijskich.

Zawody międzynarodowe dla osób niepełnosprawnych nie różnią się istotnie od tych, na których rywalizują osoby pełnosprawne. W każdym roku (sezonie) odbywa się co najmniej jedna impreza główna: igrzyska paraolimpijskie, mistrzostwa świata czy mistrzostwa Europy. Pozostałe turnieje (Factor 20 i 40) są tzw. turniejami rankingowymi. Podczas wszystkich zawodów zawodnicy zbierają punkty do rankingu światowego. Ma on wpływ na kwalifikacje do imprez głównych oraz na rozstawienie podczas wszystkich zawodów.

W turniejach międzynarodowych odbywają się w każdej klasie konkurencje indywidualne (turniej singla) oraz konkurencje drużynowe. Zawodnik ma obowiązek startować w swojej klasie niepełnosprawności z wyjątkiem sytuacji, kiedy nie ma odpowiedniej liczby zawodników w jego klasie. Wtedy dochodzi do łączenia klas z następną wyższą. We wszystkich turniejach ITTFPTT gry odbywają się do trzech wygranych setów (best of 5).

W turnieju drużynowym w drużynie uczestniczy 2–3 zawodników. Gra się do dwóch zwycięstw. Mecz rozpoczyna się od gry podwójnej, następnie odbywa się gra singlowa. W przypadku wyniku 2:0 mecz zostaje zakończony. W przypadku wyniku 1:1 rozgrywa się drugi mecz singlowy. Mecz zostaje zakończony wynikiem 2:1.

Zawodników niepełnosprawnych obowiązują takie same zasady gry jak zawodników pełnosprawnych, zgodne z przepisami ITTF, z pewnymi zmianami. W każdej klasie serwis powinien być wykonywany zgodnie z przepisami, z wyjątkiem, gdy niepełnosprawność nie pozwala na podanie prawidłowe. Wtedy

zawodnik może serwować inaczej niż w tenisie stołowym osób pełnosprawnych, ale takie pozwolenie ma wpisane w kartę medyczo-klasyfikacyjną.

Charakterystyczną cechą gry na wózkach inwalidzkich jest obowiązek wykonania serwisu do linii końcowej przeciwnika znajdującego się po drugiej stronie siatki. Z tego powodu wymiana jest bez punktu (let) w przypadku, gdy piłka opuści stół przez linię boczną po stronie odbierającego (po jednym lub więcej odbiciach). Punkt nie jest także przyznawany, jeśli piłeczka po serwisie i po odbiciu się po stronie odbierającego zawraca w kierunku siatki albo zatrzyma się na stronie odbierającego.

Jeśli odbierający uderzy piłkę, zanim przekroczy ona linię boczną lub zanim odbije się drugi raz na jego stronie powierzchni grającej, serwis uważany jest za prawidłowy i „let” nie powinien być wywołany (ryc. 1).

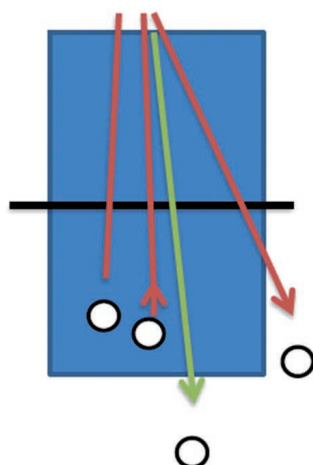
W grze deblowej gracze zmieniają się co dwa punkty, tak jak to jest w przypadku osób pełnosprawnych. Natomiast tylko w przypadku odbioru i serwisu należy zachować kolejność. Kolejne piłki zagrywane są przez dowolną osobę, ale gdy piłka jest w grze, żaden fragment wózka nie powinien wyjść poza przedłużenie linii środkowej. Grozi to przyznaniem punktów drużynie przeciwnej. W przypadku gry deblowej piłka zagrywana przy serwisie może kierować się do linii bocznej (ryc. 2).

Zawodnik otrzymuje punkt, gdy piłka jest w grze, jeśli:

- przeciwnik dotknie wolną ręką stołu,
- przeciwnik nie zdoła utrzymać minimalnego kontaktu tylną stroną uda z wózkiem,
- jeśli obuwie lub stopa zawodnika dotknie podłogi podczas gry, jego przeciwnik uzyskuje punkt.

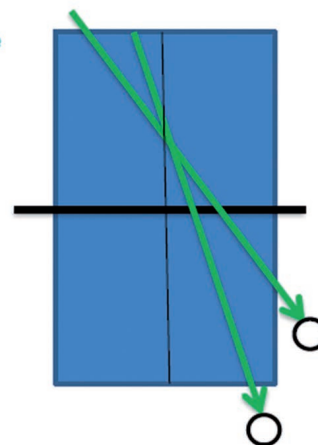
W szczególnych przypadkach dozwolone jest, żeby gracz mógł dotknąć stołu grającą ręką w celu odzyskania równowagi, ale tylko po uderzeniu, z tym że stół nie może zostać poruszony. Niedozwolone jest, żeby zawodnik używał stołu jako podparcia przed wykonaniem uderzenia piłki.

Podanie prawidłowe
Podanie nieprawidłowe

Ryc. 1. Prawidłowe i nieprawidłowe podanie w grze pojedynczej

Podanie prawidłowe

Ryc. 2. Prawidłowe podanie w grze deblowej

Nie ma wyjątków w przepisach gry dla zawodników stojących niepełnosprawnych. Wszystkie dodatkowe ograniczenia w wykonywaniu serwisu powinny się znaleźć w karcie medyczno-klasyfikacyjnej.

Wyposażenie i warunki do gry są praktycznie takie same jak dla osób pełnosprawnych, jedynie stół powinien mieć konstrukcję, która umożliwi graczom na wózkach inwalidzkich taki dostęp, by nie zawadzali o nogi stołu, i pozwala na grę podwójną – stoły dla zawodników na wózkach winny mieć nogi zamocowane co najmniej 40 cm od linii końcowej.

Oczywiste jest, że wszyscy niepełnosprawni gracze nie mają takich samych możliwości przemieszczania się i wykony-

wania zagrań na takim samym poziomie. Użycie słowa „system klasyfikacji” wskazuje, że istnieją różnice pomiędzy zawodnikami. Z tego powodu ważne jest odpowiednie pogrupowanie graczy. Celem tego podziału jest zebranie osób w klasie o porównywalnym poziomie dysfunkcji, które mają podobny potencjał ruchu i możliwości. Należy wspomnieć, że gracze z różnymi rodzajami dysfunkcji różnych części ciała mogą przebywać w jednej klasie.

Aktualnie w tenisie stołowym wyróżnia się 11 klas sportowych:

- Klasy od 1 do 5 dla zawodników grających na wózkach,
- Klasy od 6 do 10 dla zawodników grających na stojąco,
- Klasa 11 dla zawodników z niepełnosprawnością intelektualną.

Facebook reprezentacji Polski w tenisie stołowym osób niepełnosprawnych: **Para Table Tennis Poland – Tenis Stołowy Osób Niepełnosprawnych.**

Andrzej Ochal – absolwent Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie na kierunku wychowanie fizyczne. W Zakładzie Rehabilitacji Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego odpowiedzialny za ćwiczenia ruchowe – kształcenie umiejętności ruchowych. Trener polskiej kadry tenisa stołowego osób niepełnosprawnych – za tę pracę otrzymał w grudniu 2019 r. nagrodę Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego w kategorii „Trener roku w sporcie paraolimpijskim” (nagroda Guttmanna)